PROPERTY OF ACKU

DAILY
اراده
دافغان نشراتي مرکزملي خپلواکه ورځپاڼه

سال ششم شماره ۹۳
شماره مسلسل ۹۶۰
شنبه ۲۷ حوت ۱۳۸۴ هـ ش
۱۷ صفر المظفر ۱۴۲۷ هـ ق
18 March, 2006

سال تاسیس ۱۳۷۹ هـ ش

AFGHAN MEDIA RESOURCE CENTER
AMRC

امریکا وایي چې ایران یو ستر ګواښ دی

د ملګرو ملتونو امنیت شورا چې د ملګرو ملتونو یو د ایران د اتومي ستونزې د دایمي غړی هېواد دی، اواری په برخه کې د وایي چې ایران د پرمختګونو خبر ورکړی دی متحدوایالاتونو د ګټو لپاره خو د امریکا متحد ایالات یو ستر ګواښ دی سپینه مانۍ ایران له عراقي اورپکو سره په ملاتړ تورنوي، او زیاتوي چې د دغه هېواد لاسته د اتومي وسلو له ورتګ سره به سیمې ته ګواښ پیښ شي. تاکل شوي ده چې دري ورځې وروسته د امریکا او روسیې استازي د ایران د اتومي لانجې په اړه د امنیت شورا د غبرګون په برخه کې خپل نظرونه سره شریک کړي

دري وسله وال مخالفین په زابل کې نیول شوي دي

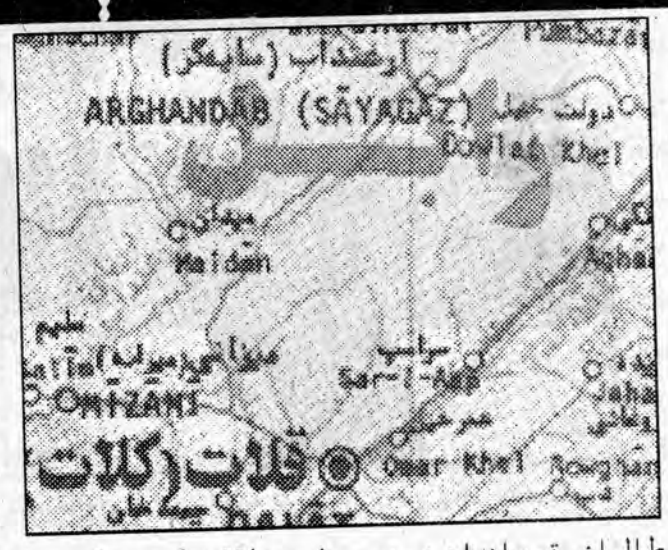

افغان امنیتي چارواکي په زابل کې وایي لږترلږه دري وسله وال مخالفین یې د یوې مقابلې پر مهال نیولي دي

د پولیسو ولایتي قوماندان نسیم ملاخیل وویل دغه کسان هغه مهال د پولیسو په لاس کیوتل چې د میزانۍ ولسوالۍ ته یې د یوې جنازې د ورلو مخه نیولې وه

لومړی طالبانو ددغې نښتې خبر رسنیو ته ورکړی و یو تن چې خان یې عبدالله او د طالبانو قوماندان ښوده، خبریالانو ته ویلي چې په میزانه کې یې پر دولتي خواکونو او امریکایي پوځیانو برید کړی او د سر زیان یې وراړولی دی

خو ملاخیل وویل چې نښته بیخي رامنځ ته شوې نده. د هغه په وینا پولیس د ځایي وګړو په بلنه د هغې وسله والې غدۍ په نیولو پسې ووتل چې ویل کېدل له

ولایتي مرکز - کلات نه یې میزانې ته د لېږدوونکې یوې جنازې د ګډوډولو تکل کړی و د پولیسو د عملیاتو په ترڅ کې دري وسله وال او دري بې وسلې کسان، چې د ملاخیل په وینا له مخالفینو سره تړاو لري، نیول شوي دي

دا په میزانه کې چې تر اوږدو ناکراریو وروسته په دې وروستیو کې سوله ییزه وه، ددې ډول لومړنۍ پېښه ده

کشف وضبط سلاح ومهمات

یک انبار سلاح ومهمات درولسوالی خوگیانی ولایت ننگرهار توسط مسوولان امنیتی این ولایت کشف وضبط گردید به گفته مسوول مطبوعاتی قوماندانی امنیه ولایت ننگرهار مهمات یادشده شامل ده ها میل سلاح های مختلف است. براساس یک گزارش دیگر دوتن از افراد که میخواستند مهر زندان ولایت ننگرهار واسناد محرمانه دولتی رابه پاکستان انتقال دهند توسط پولیس آن ولایت درمرز تورخم دستگیر شدند. مسوول مطبوعاتی ولایت ننگرهار میگوید مهمات بدست آمده شامل ۳۰۰ فیر مرمی توپ، ۹۵ فیر مرمی میزائیل همراه با سرگلوله های آن ازیک منطقه کوهستانی در قریه دابه ولسوالی خوگیانی توسط پولیس آن ولایت کشف گردیده است. همچنان وی از دستگیری دو تن از افراد که میخواستند اوراق ضد دولت را همراه با مهر محبس ولایت ننگرهار به پاکستان انتقال دهند در بندر تورخم خبرداده است وی گفته است که افراد دستگیر شده ازولایت های پروان وکنر میباشند.

دستگیری مخالفین دولت در زابل

دوصد کیلوگرام چرس از ولسوالی شهر صفا ولایت زابل بدست آمده است براساس یک گزارش دیگر دراثر درگیری میان پولیس ولایت زابل وشماری از طالبان درولسوالی میزان این ولایت سه تن ازمخالفان مسلح دولت دستگیر شدند. دوصد کیلوگرام چرس که دریک موتر جاسازی گردیده بودتوسط پولیس شهر صفا ولایت زابل بدست آمده موتر مذکور که از ولایت بلخ به ولایت قندهار نمک بار نموده ودراثنای تلاشی درولسوالی شهر صفا ولایت زابل دستگیر گردید. قابل یاد آوریست که شب گذشته نیز درولسوالی میزان ولایت زابل درگیری میان مخالفین دولت وپولیس ملی آن منطقه رخ داده بود که به گفته جنرال ملا محمد نبی مدد خیل قوماندان امنیه ولایت زابل سه تن مخالفین دولت همراه با سلاح ومهمات دستگیر نمودیم.

په کابل کې مفسد بهرنیان ونیول شول

په کابل کې د اخلاقي فساد په تور یو شمیر بهرنیان ونیول شوي او بهرنیو میرمنو د کابل ښار په بیلابیلو میلمستونونو کې فعالیت درلود چې تیره شپه د نومورو میلمستونونو له خاوندانو سره یوځای ونیول شوي ویل کیږي چې دغو بهرنیو میرمنو د کابل ښار په شوې د کورنیو چارو وزارت د اخلاقي فساد د مخنیوي د کمیسیون رئیس عبدالجبار ثابت وویل چې دې ښځو د کابل په یو شمیر هیوادونو ته واستول شي. د یادونې وړ ده چې څه موده مخکې چې په ورته کار یې لاس پورې کړی و، هم د پولیسو له خوا ونیول شوې او بنځې چې په ورته کار یې لاس پورې کړی و، هم د پولیسو له خوا له نیولو وروسته خپل هیواد ته واستول شوې

د زاهدان برید کوونکي افغانستان ته اوښتي

ایراني چارواکي وایي د سیستان او بلوچستان په ایالت کې د یوۀ برید له امله ۲۱ کسان وژل شوي او ۷ تنه نور ټپیان شوي دي

دغه برید د کب ۲۵ - ۲۲ د مارچ ۱۲-۱۷ د زاهدان ښار ګوتې ته نژدې پر یوۀ سړک وشو. دغه سیمه د افغانستان او پاکستان پولې ته نژدې پرته ده. یوۀ ځایي مامور وویل برید کوونکي د افغانستان خاورې ته اوښتي دي. دغۀ چارواکي پر لویدیځو خواکونو تور ولګاوۀ چې د ایران په سرحدي سیمو کې بې ثباتي پیدا کوي او له توکمیز او مذهبي توپیرونو څخه ناوړه ګټه اخلي. د ایران په ګاونډ افغانستان کې د شمالي اتلانتیک د ټرون یا ناټو په مشري کې د نړیوال مرستندویه سوله ساتو ځواکونو او د متحدو ایالاتو په مشري کې د نړیوال ایتلاف په زرګونو سرتیري ځای پر ځای دي. خبریالان وایي د ایران دغه سرحدي سیمې د مخدره توکو او تبنتونو لپاره بد نوم لري

گزارش وزارت خارجه امریکا از وضعیت حقوق بشر افغانستان درسال ۲۰۰۵ ص۲

یوه دوستانه ګیله! ۳مخ

افغانستان دتیلوزیرمي مونډلي دي ۴مخ

نوکنوی او بشوکنی خدای په نامه

سرمقاله

ملی بس کرایه اش را پنجاه فیصد افزایش داد

ادارهء ملی بس با وجود سیستم اجاره داری از چند روز به اینسو کرایه بس ها را بلند برده است.

شاید بتوان گفت که یگانه وسیله یی ترانسپورتی که تا حدودی درفراهم آوری سهولت برای مردم فقیر شهر مصدر خدمت میگردید به بلند بردن پنجاه فیصد کرایه درحالی اقدام کرده که قیمت تیل درحدود ده افغانی درهر لیتر کاهش یافته است.

ملی بس طی ایجاد اداره های موقت وانتقالی با استفاده از بس های کمکی کشور های کمک کننده توانست تا بار دیگر فعالیت هایش را به شکل یک تصدی انجام بدهد.

اما برمبنای سیاست های ناقص ونارسایی که درادارهء دولت به وسیلهء مسوولین آن عملی میگردد، این ریاست بس های شهری را از طرف صبح وعصر دراوقات رفت وآمد مامورین دولتی، به معرض استفادهء ادارت قرار میدهد تا عایدات مطلوب ومورد نظرش را بدست آورد، درحالیکه مردم شهر درهمین اوقات درایستگاهها سرگردان منتظر میباشند که ازدحام فوق العادهء ترافیکی را به میان می آورد وهمین امر زمینه رابرای سکتورخصوصی فراهم کرده تا با کرایه های دلخواه به خالی کردن جیب مردم ادامه بدهند.

ازسوی دیگر، این بس ها به دلیل آنکه دراجارهء دریوران قرار داده شده است، دریوران تامیتوانند به انباشتن راکبین تاآخرین توان این بس ها، مبادرت میورزند.

همین امر سبب شده که این موترها روز تا روز به شدت فرسوده شده وبه استهلاک میرسد.

پرسش اینست که این اداره اگر یک ادارهء انتفاعی هم هست، چنین بهره برداری غیر مسوولانه وبی رویه سبب میشود که نه پالیسی عام المنفعه بودن آن جامهء عمل بپوشد ونه موارد تطبیق آن ازجنبه عادلانه برخوردار میتواند شد.

حقیقت اینست که ملی بس نیز مانند ادارات دیگر بدون درنظر گرفتن شرایط ووضعیت اقتصادی مردم پنجاه فیصد کرایه اش را بالا برده است. این عملکرد ملی بس، دروضعیتی صورت میگیرد که نارسایی ها وبیعدالتی ها درجامعه بیداد میکند واین کار اداره های ملی بس، یک اقدام دیگر درجهت بیخبری وبی پرداختی به مشکلات فقیر ترین مردم شهر به شمار میرود، زیرا همین پنجاه فیصد افزایش کرایه شبنمی است که برای مردم فقیر شهر به مثابهء توفانی تلقی شده میتواند!

گزارش وزارت خارجه امریکا از وضعیت حقوق بشر افغانستان در سال ۲۰۰۵

اداره دموکراسی، حقوق بشر و کار وزارت خارجه امریکا روز هشتم مارچ گزارشی از وضعیت حقوق بشر در افغانستان منتشر کرده است و در آن با اشاره به اینکه افغانستان به تازگی چند دهه جنگ داخلی را پشت سر گذاشته، می گوید که نقض حقوق مردم چه از سوی برخی بخش های حکومت و چه شورشیان از جمله طالبان ادامه دارد.

وزارت خارجه امریکا هر سال بر اساس قانونی که در سال ۱۹۶۱ توسط کنگره این کشور وضع شد، گزارشی از رویه حقوق بشر در کشورهای جهان تنظیم و تسلیم کنگره می کند.

کاندولیزا رایس، وزیر خارجه امریکا، در مقدمه گزارش امسال که منتشر شد با اشاره به اینکه امریکا و سایر ملل آزاد جهان موظف هستند از حقوق بشر دفاع کرده و به گسترش مواهب دموکراسی کمک کنند، گفت: با دفاع از اصول حقوق بشر و دموکراسی و پیشبرد آنها، ما به گرامی ترین ارزش های کشور خود وفاداری نشان داده ایم و سنگ بنای صلح پایدار در جهان را گذاشته ایم.

وزارت خارجه امریکا گزارش حقوق بشر افغانستان در سال ۲۰۰۵ را در شش بخش ارائه کرده است.

در این گزارش آمده است که کارنامه حقوق بشر افغانستان در این سال همچنان به دلیل ضعف نهادهای مرکزی، ادامه شورش های مرگبار، و خارج نشدن کشور از دوره نقاهت پس از دو دهه جنگ داخلی، ضعیف بود.

افغانستان در طول تاریخ معاصر خود از بی ثباتی و مناقشه های مزمن رنج برده و کشور برای مدتها از یک حکومت قدرتمند و با ثبات مرکزی که بر همه خاک این کشور مسلط باشد، محروم بوده است.

هرچند پس از ساقط شدن حکومت طالبان در سال ۲۰۰۱ در حمله نیروهای ائتلاف به رهبری امریکا یک قانون اساسی تازه در این کشور نوشته شد و طی دو سال اخیر دولت و پارلمانی تازه پس از برگزاری انتخابات روی کار آمدند، اما دولت مرکزی هنوز کنترل کامل این کشور را در دست ندارد.

در گزارش وزارت خارجه امریکا آمده است: درحالی که دولت برای گستردن اقتدار و نفوذ خود در مراکز ولایتی تقلا کرده است، نواحی معدودی از افغانستان هنوز تحت کنترل فرماندهان محلی است.

مواردی که در آن نیروهای امنیتی و جناحی مرتکب کشتارهای غیرقانونی و شکنجه شدند (در سال ۲۰۰۵) ادامه یافت.

به علاوه درگیری میان قبایل و فرماندهان محلی رقیب به تلفات پرشماری در میان غیرنظامیان منجر شد.

با این حال این گزارش ذکر می کند که انتشار خبرهای موارد نقض حقوق بشر به اقدامات روزافزون علیه عاملان منجر شده است.

وزارت خارجه امریکا می گوید کشتارهای فراقانونی، شکنجه، شرایط بد زندانها، مصونیت مقام ها، بازداشت های طولانی پیش از محاکمه، سوء استفاده از قدرت توسط فرماندهان محلی، محدودیت آزادی های حقوقی و مدنی، خشونت و تبعیض اجتماعی علیه زنان و اقلیت ها، قاچاق انسان، نقض حقوق کارگران و کار کشیدن از کودکان، همه و همه مشکلاتی هستند که سال گذشته در افغانستان گزارش شده است.

قتل های خودسرانه و غیرقانونی

وزارت خارجه امریکا می نویسد گزارش هایی از قتل با انگیزه های سیاسی یا به صورت فراقانونی توسط دولت یا مامورانش وجود داشته است.

برای مثال ادعا می شود در بهار ۲۰۰۵ رئیس پولیس کابل یک غیرنظامی را شکنجه کرد و کشت، اما معلوم نبود که تحقیقی در این باره صورت گرفته یا نه. در ماه دسامبر نیز پولیس یک بازداشتی را در ماموریت پولیس کابل کتک زد و کشت.

این گزارش می گوید که انجام تحقیقات درباره کشتارهای غیرقانونی، بمب گذاری یا مرگ غیرنظامیان به دلایل مختلف از جمله فقدان یک نیروی امنیتی مؤثر، زیرساخت ها و ارتباطات ضعیف، بی ثباتی و نا امنی دشوار بوده است.

ایجاد نا امنی از سوی نیروهای شورشی در سال گذشته همچنان در افغانستان ادامه داشت و حتی در ماه اخیر شدت یافته است.

وزارت خارجه امریکا در این بخش از گزارش به کشتار تعداد زیادی غیرنظامیان توسط تروریست ها و شورشیان از جمله طالبان، القاعده و حزب اسلامی گلبدین حکمتیار اشاره می کند.

از جمله در ماه های اکتبر و نوامبر پنج روحانی طرفدار دولت به خاطر اظهار نظر علنی علیه طالبان و القاعده به قتل رسیدند.

بنا به این گزارش تبعیض علیه زنان که از سوی سازمان های حقوق بشر مشکلی ریشه دار در جامعه افغانستان توصیف می شود ادامه داشته است و از جمله به سنگسار و قتل یک زن ۲۹ ساله به اتهام زنا توسط اعضای خانواده اش در روستایی در بدخشان اشاره می کند.

پولیس نیز اغلب زنان را به درخواست خانواده هایشان به خاطر سرپیچی از اراده خانواده در مورد انتخاب همسر یا سایر تخلفات اخلاقی بازداشت می کند.

شرایط زندان ها و توقیف خانه ها:

در این گزارش آمده است که شرایط زندان ها همچنان وخیم است و زندانیان از ازدحام جمعیت و شرایط غیرصحی رنج می برند.

به علاوه شرایط زندان هایی که زن ها در آنها نگاهداری می شوند حتی از زندان مردان هم بدتر است.

برخی از این مراکز دو برابر ظرفیت زندانی داشته اند و ضرب و شتم و شکنجه زندانیان به طور مکرر روی داده است.

بنا به این گزارش همچنین گزارش هایی از وجود زندان های خصوصی و غیرقانونی وجود دارد.

کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان ادعا کرده است که سازمان اطلاعات افغانستان دستکم دو عدد از این زندان ها را اداره می کرده است و به علاوه ادعا می شود که زندان های خصوصی نیز در اطراف کابل و در مناطق شمالی وجود داشته است.

در سال ۲۰۰۵ بیش از ۶ هزار مجرم از جمله ۲۱۹ زن در ۳۴ زندان تحت کنترل دولت در هشت ولایت نگاهداری می شدند.

ضعف های نظام قضایی:

گزارش وزارت خارجه امریکا می گوید که هرچند قانون تاسیس یک دستگاه قضایی مستقل را پیش بینی می کند اما این دستگاه در عمل ناکارآمد و دستخوش نفوذ و فساد است.

کمبود کارکنان شایسته کار محاکم را با مشکل مواجه کرده و قضات اغلب براساس برداشت شخصی خود از شریعت اسلامی و قراردادهای قبیله ای حکم صادر می کنند.

بنابه این گزارش وزارت عدلیه بر اصلاحات قضایی تمرکز کرده است اما مشکلات متعددی باقی است. نظام قضایی فاقد ظرفیت لازم برای رسیدگی به حجم بالای مصوبات و متمم های تازه قانونی است.

به علاوه رویه محاکم با استندرد های قابل قبول برای محاکمات عادلانه انطباق ندارد و اداره و اجرای عدالت در نواحی مختلف کشور یکسان نیست.

براساس قانون، متهمان حق انتخاب وکیل دارند، اما این حق به ندرت اعمال می شود. فقدان آگاهی شهروندان از حقوق قانونی آنها یکی از مشکلات است و هیچ نوع نظام مؤثر دفاع عمومی وجود ندارد.

این گزارش برای مثال اشاره می کند که در محاکم از هیات منصفه استفاده نمی شود و متهمان اجازه ندارند از شاهدان سوال کنند یا با آنها روبرو شوند.

زندانیان سیاسی:

به گفته وزارت خارجه امریکا هیچ گزارش تائید شده ای از وجود زندانیان سیاسی در افغانستان وجود ندارد، با این حال گفته می شود که شماری از فرماندهان منطقه ای مرتبط با دولت زندانی سیاسی نگاه می دارند.

بنابه این گزارش هیچ تخمین قابل اعتمادی از شمار این زندانیان وجود ندارد.

رسانه ها:

هرچند قوانین افغانستان آزادی بیان و مطبوعات را تضمین می کند، اما به گفته وزارت خارجه امریکا در مواردی از فشار و ارعاب دولتی برای نفوذ در عملکرد روزنامه نگاران و خبرنگاران استفاده شده است.

با این حال این گزارش به عنوان نکته ای مثبت ذکر می کند که رسانه های مستقل در افغانستان فعال هستند و دیدگاه های مختلف سیاسی را علنا منعکس می کنند، اما کیفیت این پدیده منطقه به منطقه فرق می کند.

مقام های جناحی رسانه ها را در برخی بخش های کشور به شدت کنترل می کنند و میزان آزادی بیان در مناطق مختلف به شدت متفاوت است.

تقریبا ۳۰۰ نشریه چاپی، ۴۰ دستگاه رادیویی و چندین دستگاه تلویزیونی در افغانستان وجود دارد.

احزاب:

این گزارش در تحولی مثبت اشاره می کند که دولت برخلاف سال های قبل، در سال ۲۰۰۵ هیچ حزب سیاسی به جز طالبان را ممنوع نکرد.

احزاب سیاسی عموماً توانستند فعالیت هایشان را در سراسر کشور دنبال کنند، به جز در بخش هایی که خشونت ضددولتی سطح امنیت را در آنها پایین آورده است.

بنا به این گزارش علیرغم برخی مشکلات مانند خودسانسوری احزاب، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان و ماموریت کمک رسانی سازمان ملل در افغانستان نتیجه گیری کرده اند که آزادی سیاسی به گونه ای پیوسته و ملموس در این سال بهبود یافته است.

فساد دولتی و شفافیت:

به گزارش وزارت خارجه امریکا برداشت عمومی گسترده ای از وجود فساد دولتی از جمله دست داشتن وزارتخانه ها در تجارت غیرقانونی مواد مخدر وجود دارد.

دولت به جز صدور بیانیه و ایجاد کردن یک دفتر مبارزه با مواد مخدر اقدامات ملموس دیگری برای مبارزه با فساد انجام نداده است.

رئیس جمهور افغانستان چندین والی را ظاهرا به خاطر دست داشتن آنها در فساد، از مقام برکنار کرد.

زنان

این گزارش می گوید که زنان در نواحی شهر تا حدودی به زندگی اجتماعی مانند آموزش، مراقبت های صحی و اشتغال دسترسی پیدا کرده اند، اما محرومیت از فرصت های تحصیلی در زمان حکومت طالبان به علاوه فرصت های کم شغلی، همچنان توانایی بسیاری از زنان برای بهبود وضعیت خود را مختل می کند.

بنابه این گزارش خشونت علیه زنان از جمله ضرب و شتم، تجاوز، ازدواج اجباری، آدم ربایی، و قتل های ناموسی در سال ۲۰۰۵ ادامه یافت.

این حوادث عموما گزارش نمی شود و بخش اعظم اطلاعات در مورد این بدرفتاری ها پراکنده و ناروشن است.

این گزارش برای مثال اشاره می کند که در ماه نوامبر نادیا انجمن، شاعره افغان، در شهر هرات در اثر ضرب و شتم شوهرش، فرید مجیدی نیا، کشته شد.

وزارت امور زنان افغانستان تخمین زده است که بیش از ۵۰ درصد ازدواج ها شامل زنان زیر ۱۶ سال می شود، که طبق قانون حداقل سن قانونی ازدواج برای زنان است.

معاوضه زنان یا دختران همچنان شیوه ای مرسوم برای حل اختلافات یا جبران بدهی است. برای مثال، والدین یک دختر شش ساله پس از آنکه برادرش از ازدواج با دختر یک خانواده دیگر صرف نظر کرد، این بچه را به عنوان خدمتکار در اختیار خانواده دیگر قرار دادند.

د هیواد په نا آرامۍ کې د پاکستان لاسوهنې

خلمي موښد

پاکستان تقریباً ټول جنرالان په دي ستونزي اخته دي پاکستاني جنرالان تراوسه دري واړه دهند سره په جګړې اوښتی او دري واړه يې ډيره، ډيره بده ماته موندلي په ۱۹۷۱ کال کې جنرال نيازي نن ماښام د ژورنالیستانو مخکې لوړه وکړه چې دخپلې وينې تراخري ځاځکي به جنګيږي خو په صبا ورځې هماغه ژورنالیستانو هندوستاني جنرال ته د نيازي د تسلميدو مراسم ولیدل، دنړۍ پوځي تاریخ کې دا يو بې ساري پيښه وه، نيازی نه يواځې خپله هند ته تسليم شو بلکې د پاکستان ۹۰۰۰۰ پوځ يې هم هند ته وسپاره

جنرال مشرف اوس سره لدی چې کومې ګرمې جګړې کې بوخت ندي خو په سياسي ډګر کې د څو سختو تګونو سره مخ يو خو دپاکستان سياسي ګوندنو هڅې پيل کړې تر څو د مشرف پوځي ديکتاتوري ته پای ورکړي، هلته د خلکو هغه خوښتونه چې د کارتون پرخلاف پيل شوي وو اوس يې د جنرال مشرف د حکومت دپرځولو د غورځنګ بڼه غوره کړي، له بلې خوا په بلوچستان کې د بلوچو آزادي غوښتونکي غورځنګ هم ورځ په ورځ پياوړی کيږي اولري نده چې اغيزي يې پښتونخوا، سند اوکشمير ته هم ورسيږي او د پنجابي استعمار په وړاندې له کشمير نه تربلوچستان اوسنده پوري په يو سرتا سري پاڅون واوړي.

خو سيمې ته د بوش سفر جنرال د مشرف ته تر ټولو کلك او مرګوني ګذار و بوش لومړی افغانستان ته راغې کراچۍ کې د امريکا د کونسلګري په خوا کې د چاودنې په هکله وويل چې دا پيښه ښيي چې اوس هم په پاکستان کې ترهګري شته.

خو پاکستان ته د بوش په دي سفر کې تر ټولو ستره صدمه، د هند اوامريکا ترمنځ د اتومي همکاريو د ټرون لاسليك کول وو امريکا ويلي دي چې هند د امريکا طبيعي ملګري (Natural Strategic partner) (دي، دا يو ډير ستر امتياز دي چې د امريکا له لوري هند ته ورکړل شوي، په داسي حال کې چې پاکستان د خپلې بدمرغي زيږيدنې نه نيولې تردي دمه فکر کاوه چې په سيمه کې دا يواځې پاکستان دي چې د امريکا دستراتيژيکي ملګرتيا وړتيا لري، د بوش د راتګ نه لاد مخه پاکستان په دي پوهيده چې نور نشي کولای خپلې اوسنۍ لاري ته ادامه ورکړي او دامريکا او نوري غربي نړۍ باورځان سره وساتي او له همدې امله سيمې ته د بوش د راتګ نه دمخه پرويز مشرف چې ترڅو پاکستان چې تراوسه يې په امريکا اوغرب اتکا درلوده، اوس هند سره د امريکا د اتومي همکاريو ټرون اود افغانستان په هکله د ترهګرۍ پرضد په جګړه کې د پاکستان د دوه مخې پالیسي له امله پرپاکستان ورځ په ورځ. مخ پرزياتيدونکي بې باورۍ، پاکستان دخپل راتلونکي او خپل پايښت په هکله د ډيرو سختو اندیښنو سره مخ کړي.

خواوس هند ورنه دا مقام ګټلې دي بايد په ياد ولرو چې داخبره د پاکستان لپاره ډيره مهمه ده، پاکستان يو طبيعي جوړښت ندي هغه بيلا بيل خلك چې دپاکستان په نوم کومي جغرافيا کې اوسيږي هغه يوملت ندي. پاکستان د يوسياسي حادثې چې د مذهبي کرکې اونفرت زيږنده وه په سيمه کې د استعمار دګټو دخوندي کولو په خاطرمنځ ته راغلې، او ډيره ممکنه ده چې همداسي يوه بله سياسي حادثه يې له منځه يوسي او د پاکستان عمر ته دپای ټکي کيږدي، او له همدې املې پاکستان تل بهرني ملاتړ ته ضرورت لري.

په راتلونکي کې د شونو پيښو په وړاندې د چېن ملاتړ او ډاډ لاس ته راوړي، پاکستان په دي سفر کې د چېن سره د اتومي همکاريو د ټرون په هکله يو تفاهم هم ترلاسه کړ او په دي توګه پاکستان اوس عملاً د شنګهاي کانفرانس په څنګ کې ودريږ. خودا ټرون هيڅکله د هغه ټرون سره چې هند له امريکا سره لاسليك کړي سيالي نشي کولای. بله دا چې که چېري امريکا په بشپړه توګه د پاکستان د ملاتړ نه لاس واخلي نو د امريکا لخوا د تشې ځای په هيڅ توګه چېن نشي ډکولای. پاکستان لاپه دي هم پوره ډاډمن ندي چې چېن د خپلې خو مشرف يوتنه هم ډاډمن خواب نلري، له همدي امله ده چې په خپلو ناسمو څرګندونو د يو ډول ذهني فرار هڅه کوي، دمشرف د اعصابو د لاسه ورکولو وروستي نښې هغه څرګندوني دي چې ده د (CNN) تلويزيوني شبکې سره په يوه مرکه کې کړې، مشرف بې لدي چې ديپوماتيك آداب مراعات کړي د افغانستان ولس مشر په دي تورن کړي چې په اصطلاح د خپل دفاع وزارت او استخباراتو له کړنو خبر نه لري، مشرف ويلي دي چې د افغانستان استخبارات او ددفاع وزارت دپاکستان پرضد پر توطئو بوخت دي.

جنرال د مشرف دا خبره دومره بې مانا ده چې هيڅ خواب ويلو ته نه لري.

هغه جنرال پخپله اعتراف کوي چې د افغانستان پيښوکي لاس لري د مثال په توګه هغه په دي مرکي کې دعوي کړي د افغانستان ټولټاکنې دهغه په مرسته په ښه توګه سرته ورسيدې اوکومه لويه امنيتي ستونزه په کې پيدا نشوه، همدا رنګه دي وايي چې کوم مالومات کرزي ماته راکړي هغه زاړه دي. په دي توګه مشرف وايي د ترهګرو دفعاليتونو واګې دده په لاس کې دي کله چې دي يې راکاږي نو افغانستان کې سوله شي اوکله چې دي يې نه غواړي نود ترهګري پيښې محتاطي بهرني کړنلاري له امله څومره کولای شي پاکستان د راتلونکو ورځو د ننګونو په وړاندې خوندي کړي. آيا چېن به وغواړي نيغ په نيغه په سيمه کې د امريکا ګټې وننګوي، او ترټولو مهمه دا چې که پاکستان په بشپړه توګه امريکا ته خداي په امانې ووايې د پاکستان ټول پوځي، استخباراتي، سياسي، اقتصادي او ټولنيزي موسسې به د پاليسي دا ۱۸۰ درجې بدلون وزغملای شي؟ او د پاليسي ۱۸۰ درجې بدلېدل به دپاکستان ټولې موسسې ديوې سختې ګډوډۍ او شکته پورته کيدو سره مخ نکړي؟

دا ټول هغه سوالونه دي چې لکه څټك د مشرف ماغزه ټکوي

یوه دوستانه ګیله!

عبد اللطیف "منت باز"

ددې حقیقت نه سترګې نه شو پټولی چې د افغانستان په اساسي قانون کې پښتو او دری دوه رسمی ژبی پیژندل شوی دی چې په خبرو سربیره په لیکنو کې هم باید ارزښت او اهمیت ورکړ شي د همدغه موخې له مخې ټول ورځپاڼې جریدې او مجلی ددې اصل په تعمیم مکلفې ګرځول شوی دی او خپلی خپرونی په متوازنه توګه سرته رسوي.

هغه ډله ایزې خپرونې چې د کابل په مرکز کې خپل مطبوعاتی رسالت سرته رسوي خپلو رسمي ژبو ته یې زیاته پاملرنه کړی او تر زیاتې اندازې پورې پکښې دا امر تعمیل شوی چې پښتو ژبي او دری ژبي وطنوال مو ترینه ګټمی تر لاسه کوي او خپله تنده ورباندې ماتولی شي خو دریغا چې یوه ورځ د «آینه زن اوونیزی» یوه خپرونه چې زما د محترمې خور «شکریه بارکزی» په مسئول مدیریت خپرونی کوي په یو سل او اتمه ګڼه کې چې د سنبلی په ۲۳ نیټه له چاپ نه راوتلی دغه مطالب پکې خپاره شوی دی.

«پارلمان آینده با پیراهن دوخته شده» چې د همدې اونیزی سرمقاله ده، پارلمان یعنی چی؟، نګرانی زنان کاندید، انکشاف متوازن در برنامه همبستګی ملی، زن افغان! هامیان زنان وطندوست باشید، پیشینه پارلمان در افغانستان، از مرد ها چیزی ساخته نشد به زن رای میدهم، کارزار کمپاین انتخابات، تصاویر و پوستر های کاندیدان خرید و فروش میشود، چې د نظر ماتی له پاره هم د پښتو کومه جمله پکې نه لیدل کیږي پرته له دې چې دجریدې په سر لوحه کې میاشت اوتاریخ په پښتو لیکل شوی او ورځ هم ترینه هیره شوی ده نور څه مې تر سترګو نه شوه.

دا چې محترمه «شکریه بارکزی» د پښتو ژبی یوه تکړه لیکوالې ده اوٌ د «آینه زن» اونیزه ددوی په شخصي مصرف چاپیږي نو دلته مور د څه شك او تردید سره مخامخ کوي هغه په دی معنا چې ښایي زمور پښتو ژبی لیکوال به ددوی سره قلمی همکاری نه کوي او یا خو به داسې وي چې خپله شکریه جان نه غواړي چې په خپله خپرونه کې دی پښتو ته ځای ورکړی او که بیا چیرې همداسې وي نو بیا خو زیاتی پوښتنی دوی ته متوجه کیږي او خلك ترینه ګیله هم کوي چې زمور «بارکزی» خور ولی له پښتو او پښتنو مړه شوی چې اقلاً په خپله خپرونه کې ددوی د حال احوال خیال هم نه ساتي، زمور یو پښتون شاعر ویلی دی:

د بل ژبه زده کول که دی کمال
خپله ژبه هیرول بی کمالی ده

ماته داسې ښکاري چې شکریه بارکزی پارلمان ته تللی ده نو غواړي چې دری ژبی ورونه هم خوشال کړي خو زه د یو سپین ږیري شاعر او لیکوال په توګه دخپلی خور «شکریه جان بارکزی» نه هیله کوم چې په خپله خپرونه کې څه نا څه ځای پښتو ته هم ورکړي او د خپلې ژبی د زیات ترویج اوتعمیم په خاطر د همدغه خپرونې له لارې پښتو او پښتنو ته هم څه نا څه خدمت وکړي او خپله پښتو دی له ځانه، نه خپه کوي ځکه چې دوی ته د پښتو سترګې اوړي او باید دغه شفاقی سترګې له خاورو ډکی نه شي، لکه چې د پښتونخوا یو شاعر ویلي دي:

زه سایل لګیا یم ګرځوم
پتري پتري کچکول
خیر د پښتنو نه د پښتو له
پاره غواړم

افغانستان د تیلو زیرمې موندلې دي

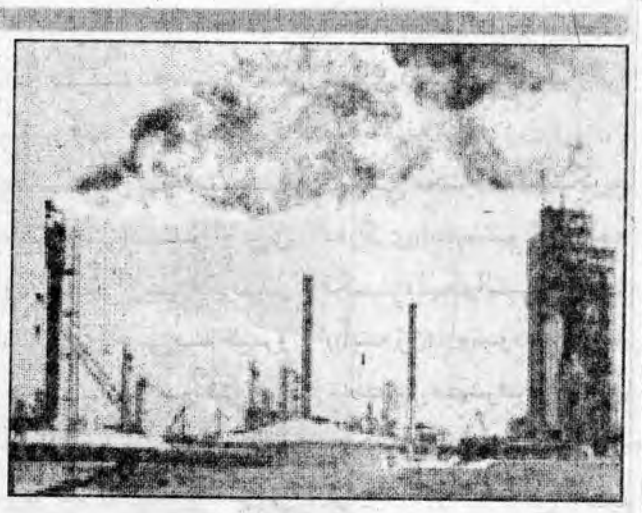

د امریکایي پوهانو په مرسته ترسره شوې یوه سروې ښیي چې په افغانستان کې تر هغه څه خورا ډېر تېل او غاز شته چې مخکې یې اټکل کېده.

دغه پلټنه چې په دوو کلونو کې د امریکا د جیولوجي د سروې له خوا ترسره شوې، له تاجکستان سره د افغانستان پولې ته څېرمه د ستراتیژیکې زېرمو شتوالی و لسمشر کرزي پر دغو نویو موندنو خوښۍ ښودلې او دا یې د خپل هیواد د راتلونکې ودې لپاره یو ارزښتناک ګام بللی دی.

د افغانستان د کانو او صنایعو وزیر محمد صدیق ایشان وویل له تیرو ۱۸ میاشتو ځېرنې روانې وې چې د امو سیند پر غاړو د تاجکستان پولې ته نژدې د امریکایي او افغان کارپوهانو له خوا وشوې پلټنې له لندن کې د انرژۍ د نړیوالو مطالعاتو اداره دغه موندنې د پام وړ بولي خو وایي چې د اوس لپاره یادې شوې شمیرې داسې ښیي چې یوازې د افغانستان د تیلو اړتیاوي له دغه ځایه پوره کیدای شي.

د انرژۍ د نړیوالو مطالعاتو د اداري یوه غړي بي بي سي ته وویل داسې ښکاري چې افغانستان به هره ورځ له دغه ځایه د ۳۰۰ یا ۴۰۰ زرو بیرلې تیلو څښتن شي چې دغه شمیره د افغانستان د ټولو تیلو اړتیاوې پوره کوي.

د اوس لپاره هر کال افغانستان خورا ډېرې پیسې له دباندې د تیلو په پلورلو لګوي.

افغان چارواکي وایي دوی د هیواد په نورو برخو کې هم دې ته ورته ځېرنې کوي.

د افغانستان د کانو او صنایعو د وزارت یوه مامور انجینیر ولي زاده بي بي سي ته وویل په هرات، فراه، جوزجان او بدخشان ولایتونو کې یې داسې سامان الات لګولي چې د نورو زیرمو د موندلو زیږي ورکړي.

دوی دغلته د ۱,۲ میلیارده بیلره تیلو او د ۴۴۴ میلیارده مکعب متره غازو د شته والي خبر ورکړ او زیاته یې کړه چې په افغانستان کې د وروستیو څېړنو له املې د نړۍ له لرو بر څخه شاوخوا ۲۰۰ شرکتونو نیت کړی چې په دغه هیواد کې پانګونه وکړي.

تیر کال د افغانستان د کانو او صنایعو وزارت ویلي وو چې د افغان دولت او دامریکا د سروي او جیولوژي د اداري تر منځ د یوه ترون له مخې، د امریکا فضایي اداري ناسا په افغانستان کې خپلې الوتنې پیل کړي دي.

د ۲۰۰۵ کال د نومبر په میاشت کې ښاغلي صدیق ایشان وویل د افغانستان له خاوري د ناسا له خوا اخیستل شوې نقشې، دا ښیي چې په افغانستان کې تر ۳۰۰ زیات معدنونه، د ګازو او تیلو او د نورو ارزښتناکو ډبرو زیرمې شته دي.

د کانو او صنایعو وزیر ویل چې د هیواد په شمال کې د آمو سیند پر څنډو د ګازو او تیلو دنویو زیرمو سربیره، د افغانستان په سویل د پکتیکا په ولایت کې هم د تیلو او په ځینو نورو سیمو کې د یورانیم او المونیمو او سربو شتون تائید شوی دی.

افغان وزیر دا هم وویل چې د لوګرد عینک د مسو په کان کې د سرو زرو څو سلنه شته، د افغانستان په نهو نور و سیمو کې هم د سرو زرو کانونه هم کشف شوي دي.

له انترنت څخه

په پاکستان کې د طالبانو میشته مشران د پیسو په ویشلو په خپل منځ کې ننګیي

شیرشاه سهاک، له میروس میدان، څخه

د خبري منابعو په راپور سره پدې وروستیو کې د طالبانو د مشرانو تر منځ یو لړ شدید اختلافات رامینځ ته شوی کوم چې له افغانستان څخه فرار او د پاکستان په بیلا بیلو سیمو کې د افغانستان د دولت پر ضد په سیاسي او نظامي فعالیتونو بوخت دی دغه رامینځ ته شوی اختلافات د طالبانو د کورنیو چارو د پخوانۍ وزیر ملا عبد الرزاق، ملا عبید الله، ملا برادر او اختر محمد عثماني تر مینځ را ولاړې شوی چې د اختر محمد عثماني خو د سریو دغه اختلافات لازیات ګرندی کړي، او د طالبانو ګوند د یو لړ ډلو او ټپلو او د ګوند د مشرانو په ګټه ویشل شوی دی.

د عیني شاهدانو په قول او د خبري منابعو په راپورونو سره، اختلافات هغه وخت زیات شول کله چې د طالبانو مشران د هغه پیسو په ویشنه کې بې اتفاقه او تفاهم ته ونه رسیدل کومې چې د ښایي او دغه نوموړې ګوند یې د پیښور د طالبانو شورا په نامه مسمی او جوړ کړې تر څو د خارجي مالي منابعو، ترهګرانو او د افغانستان د مخالفو دولتونو د استخباراتي ادارو مرستې او توجه ځان ته را جلب کړي.

پر ضد په سیاسي او نظامي فعالیتونو بوخت دی دغه رامینځ ته شوی اختلافات د طالبانو د کورنیو چارو د پخوانۍ وزیر ملا عبد الرزاق، ملا عبید الله، ملا برادر او اختر محمد عثماني خو د سریو دغه اختلافات لازیات ګرندی کړي، او د طالبانو ګوند د یو لړ ډلو او ټپلو او د ګوند د مشرانو په ګټه ویشل شوی دی.

د عیني شاهدانو په قول او د خبري منابعو په راپورونو سره، اختلافات هغه وخت زیات شول کله چې د طالبانو مشران د هغه پیسو په ویشنه کې بې اتفاقه او تفاهم ته ونه رسیدل کومې چې راپورونه زیاتوي چې په تیرو دوو میاشتو کې نوموړې شورا یو سل او پنځوس لکه پاکستاني کلداري په لګښت رسولي او دا زیات لګښتونه ددې باعث شول چې د طالبانو د شورا نظامي مسئول صدر ابراهیم له کویټې څخه پیښور ته راغی تر څو معلوم کړي چې دا لګښتونه څرنګه او څومره شوي او کنترول یې کړي چې د طالبانو د مشرانو ترمینځ اختلافات لازیات ژور کړل او ددوی په مینځ کې د بې اعتمادۍ فضا راولاړه شوی ده.

د خارجي بادارانو څخه د زیاتو پیسو په اخیستو سره ددوی اصلي ځیره رسوا کیږي او د وطن په ویجاړولو یې لاس پورې کړی دی او خپل دردیدلی او کړیدلی خلک په خان مرګي مرګونو سره وژني، دلته سوال رامینځ ته کیږي چې دا پیسې څرنګه ددوی لاسونو ته راځي، آیا د پاکستان دولتي مقاماتو او استخباراتي اداري د خارجي منابع او د ترهګرو ګوندونو له خوا د افغانستان د دولت پر ضد د تخریبي فعالیتونو د تر سره کولو لپاره ورکړل شوی دی.

د ویلو وړ ده چې باوجود له دې نه چې پاکستاني مقامات د طالبانو موجودیت څخه په خپل وطن کې ځان نا خبره بڼه کړي، خو د دوی ته د خارجي منابع او د ترهګرو ګوندونو له خوا د افغانستان د دولت پر ضد د تخریبي فعالیتونو د تر سره کولو لپاره ورکړل مالي او پوځي مرستې د پاکستان د استخباراتي اداري له خوا د طالبانو د مشرانو تر منځ د اختلافاتو د رامینځ ته کیدو او پراخیدو سره سره، د پاکستان دولتي مقامات او استخباراتي اداري د دغه ګوندونو له سازشونو او کړو څخه بې خبره دي، چې هیڅ سالم عقل به پدې باور ونکړي.

په ګوانتانامو کې له بندیانو سره چلند د کړولو وړ نه لري

بي بي سي په بهساري ډول په ګوانتانامو کې له یوه بندي سره مرکه خپره کړې ده.

فوزي ال اودا چې د خپل وکیل له لارې یې پوښتنې خوابولې، په ډاګه کړه چې څه ډول بندیان په لویو څوکیو پورې تړل شوي او په زوره یې له ستوني نه لوی تیوبونه ورتپر شوي دي.

د امریکا د بهرنیو چارو وزارت یوه جګپوړي چارواکي د امریکا د حکومت له خوا د کړولو تور رد کړ.

په یوه جلا پېښه کې د امریکا هغه نوی قانون چې پر ترهګرې د تورنو کړول بندوي، د لومړي ځل لپاره په محکمه کې وازمایل شو.

دا قضیه په ګوانتانامو خلیج کې د یوه بندي محمد باوزیر وکیلانو رامخته کړې وه.

هغوی استدلال کوي چې له ده سره شوی چلند د کړولو بڼه لري باوزیر په یوې څوکۍ پورې تړل شوی او دمړولو لپاره یې په زور یو تیوب په ستوني کې ورتپر شوی و.

د وکیلانو دا نظر چې په زوره خواړه ورکول د کړولو مانا لري، د ملګرو ملتو د بشري حقوقو کمیسیون هم تایید کړی دي.

له انترنت څخه

ERADA Daily

اراده در ویرایش و پیرایش مطالب دست باز دارد
آدرس: پروان مینه (ایستگاه سینمای بهارستان
سرک مسجد حاجی میر احمد خانه نمبر۹۵)
موبایل: ۰۷۰۲۲۲۷۲۶

زیرنظر هیات تحریر انتشار مییابد
موسس وصاحب امتیاز: حاجی سید داؤد
مدیر مسوول: سهراب دیدار

اراده

روزنامه آزاد وملی نشریه مرکز نشراتی افغان
اندیشه وعقاید مطرح شده ازسوی نویسنده گان به خودشان مربوط است
کمپوز و دیزاین: انجینیر محمد جمیل "امیری" و سبحان الله "داودزی"
چاپ: مطبعه مرکز نشراتی افغان

Daily Independent Publication, Publisher: Afghan Media Resource Center
Founder: Haji Sayed Daud, Chief Editor:Suhrab Didar (Mobil phone :070222726)
eradadaily@yahoo.com
eradadaily@hotmail.com
قیمت یک شماره ۳ افغانی